

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period
20. - 26. januar 2018. godine

Bilten broj 4/2018

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	3
Sportski klubovi i škole u izbornoj kampanji.....	3
Stranačka antikorupcijska tela.....	4
Kandidovanje na listi – dužnost ili slobodna volja?.....	5
Koncesija za aerodrom - mogući rizici.....	6
Antikorupcijsko savetovalište ALAC.....	8
V.d. direktora	8
Sumnjiva nabavka	8
Mediji	9
Moglo je biti i gore. Bolje, očigledno, trenutno ne	9
Nižu se pozivi da se izbor Sikimića poništi zbog veza sa SNS	15

Aktivnosti

U protekloj nedelji radili smo na aktuelnim, tekućim projektima, a istovremeno se spremamo i za novi koji je poslednjih godina postao redovan - praćenje izborne kampanje. Transparentnost Srbija prati izborne kampanje kontinuirano već 14 godina. Od 2004. rađen je monitoring finansiranja izbornih kampanja, a od 2012. godine monitoring "funkcionerske kampanje". Na izborima 2017. godine uveden je i treći aspekt praćenja kampanje - monitoring medijskog praćenja funkcionerske kampanje i odnosa štampanih medija prema učesnicima izbora. TS je bila pionir u oblasti praćenja „funkcionerske kampanje“ i podstakla je druge organizacije, stručnjake, pojedine političke partije, kao i međunarodne organizacije (OSCE/ODIHR izveštaj o izborima 2016. i 2017. godine, Izveštaj EU o Srbiji) da otvore ovo pitanje. Funkcionerska kampanja se odnosi na aktivnosti javnih funkcionera u predizbornom periodu koje se predstavljaju kao njihov „redovan rad“, a u stvari su deo političke promocije.

Na izborima za odbornike Skupštine Beograda metodologija će biti donekle izmenjena jer prvi put pratimo samo lokalne izbore, ali će rezultati biti uporedivi sa rezultatima iz prethodnih izbornih ciklusa. Preseke istraživanja predstavljaćemo već tokom kampanje i neposredno posle izbora, a konačne nalaze nekoliko nedelja po okončanju izbora.

Naše Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) imalo je 22 nova slučaja tokom prošle nedelje - 11 na osnovu telefonskih poziva na besplatni broj 0800 081 081, i 11 na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, kroz poruke na našoj FB stranici ili na osnovu informacija pronađenih na internetu i u pres klipingu.

Na Fejsbuku smo u protekloj sedmici objavili devet komentara i linkova u vezi sa antikorupcijskim temama, a na našem sajtu osam tekstova, vesti, inicijativa, kao i redovan nedeljni pregled medijskih napisa o korupciji. U medijima je u prošloj nedelji objavljeno 89 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije, odnosno vesti u kojima je citiran stav predstavnika TS.

Transparentnost Srbija

Preносimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Sportski klubovi i škole u izbornoj kampanji

25. januar 2018.

Poseta gradskog menadžera Gorana Vesića Zemunskoj gimnaziji, zajedno sa predsednikom te gradske opštine i kandidatima sa liste odbornika za izbore u skupštinu grada Beograda mogla bi da bude prvi ozbiljan test primene zakona u aktuelnoj izbornoj kampanji.

Ako je suditi po objavljenim [vestima](#), gimnazija će dobiti donaciju od 5.000 evra za uređenje sportske sale i nabavku sportske opreme, a tu najavu je dao „funkcioner SNS i kandidat za odbornika sa liste "Aleksandar Vučić - Zato što volimo Beograd" Goran Vesić“ (tako je predstavljen u medijima). Donaciju ne daje ta stranka, nego „naši proslavljeni košarkaši Milan Gurović, Goran Grbović i Nebojša Ilić, koji su takođe kandidati na toj listi“. Vesić je dalje poručio: "Na našoj listi su i Zvezda i Partizan i reprezentacija Srbije zato što svi volimo Beograd".

On je dalje najavio da će "Grad Beograd će, zajedno sa Vladom Srbije i opštinom Zemun, ove godine uraditi dosta toga“ da se zgrada škole renovira. Zemunsku gimnaziju je posetio i predsednik opštine Zemun Dejan Matić koji je rekao da ta opština izdvaja značajna sredstava za sređivanje i renoviranje sportskih sala, toaleta u školama...

Šta sve ovde može biti sporno?

Pre svega, u školama je zabranjeno sprovoditi političke aktivnosti, na osnovu člana 113. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i

vaspitanja („U ustanovi je zabranjeno stranačko organizovanje i delovanje i korišćenje prostora ustanove u te svrhe.“). Iz citiranih izjava proizlazi da su slavni sportisti i gradski menadžer prilikom posete školi govorili i o tome da su kandidati sa jedne stranačke liste.

Dalje, ako je Gimnazija sama omogućila političku promociju, to predstavljalo povredu Zakona o finansiranju političkih aktivnosti, budući da je zabranjeno da se finansiraju od strane javnih ustanova, što uključuje ne samo donacije, već i besplatne usluge, poput ustupanja prostorija za promociju (član 12, stav 1).

Političke subjekte ne smeju da finansiraju ni udruženja (takođe član 12, stav 1 Zakona o finansiranju političkih aktivnosti). Sportska društva u Srbiji su uglavnom organizovana upravo kao udruženja, a znatno ređe kao privredna društva. Iako u ovom slučaju „Crvena Zvezda“ i „Partizan“ nisu aktivno pomogli stranačku kampanju, moglo bi se reći da su u tu

svrhu iskorišćena od strane kandidata na izborima i rečima i vizuelno (klupski dresovi). Iako bi se moglo tvrditi da je u pitanju stilska figura, izjava Gorana Vesića se može shvatiti i doslovno – da sportska društva podržavaju jednu listu na gradskim izborima, pa bi bilo umesno utvrditi da li je to zaista slučaj, pogotovo kada se uzme u obzir da ni Zvezda ni Partizan nisu demantovali ovu izjavu.

Sledeća sporna tačka je ponašanje javnih funkcionera. U ovom slučaju, naime, nije u potpunosti jasno da li predsednik gradske opštine prisustvovao ovom skupu u svojstvu javnog ili stranačkog funkcionera, s obzirom na izjavu koju je dao. Kad je reč o gradskom menadžeru Vesiću, takođe se može javiti takva dilema, mada je verovatnije da je nastupao isključivo u svojstvu stranačkog funkcionera, budući da je tako predstavljen u vestima.

Najzad, može se postaviti i pitanje da li je najavljena donacija za školu ima veze sa strankom, bez obzira na to što je daju pojedinci, ali i to da li je u pitanju samo donacija školi ili političkoj stranci i da li treba da bude prijavljena kao takva. Naime, da su košarkaši darivali samostalno novac školi i to prećutali ili saopštili van konteksta izborne kampanje, to bi bila isključivo njihova donacija, nesporna sa stanovišta zakona. Ovako, dar gimnaziji, koji je najavljen uz promociju za gradske izbore, ujedno predstavlja i uslugu koju košarkaši čine svojoj izbornoj listi.

Bez obzira na to da li su vesti o ovoj poseti i izjave prisutnih verno prenete i da li je došlo do povrede zakona, očigledno ima dovoljno elemenata i razloga da se to ispita. Za to je nadležna Agencija za borbu protiv korupcije.

Na osnovu člana 32, stav 3. Zakona o finansiranju političkih aktivnosti, „U toku izborne kampanje politički subjekat je dužan da na zahtev i u roku koji odredi Agencija, koji ne može biti duži od tri dana, dostavi podatke koje su Agenciji potrebne za obavljanje poslova propisanih ovim zakonom.“

Ispitivanje ovih činjenica bi ujedno bilo situacija u kojoj bi se pokazalo da li postoje uslovi da Agencija izvrši nepristrasnu kontrolu poštovanja pravila o finansiranju izborne kampanje, s obzirom na prethodnu povezanost novoizabranog direktora sa vladajućom strankom. Tema kojom Odbor Agencije nije želeo da se bavi prilikom izbora direktora, tako će se postaviti pred ovim telom u vezi sa pojedinačnim radnjama koje Agencija treba da preduzme u postupku kontrole.

Stranačka antikorupcijska tela

23. januar 2018.

Uloga političkih stranaka u borbi protiv korupcije je politička. Kada su na vlasti, predstavnici stranaka treba da predlažu antikorupcijske mere i sprovedu antikorupcijske zakone. Kada su u opoziciji, treba da se bore protiv unošenja normi koje pogoduju korupciji i da se što više koriste mehanizmima za držanje vlasti odgovornom (npr. poslanička pitanja, pokretanje postupaka za razrešenje).

Zato bi u doba izborne kampanje trebalo pred birače izneti jasne i detaljne planove kandidata i stranaka koje će ostvarivati ako dobiju pirliku. Međutim, u Srbiji nije retkost da se stranke, pogotovo u doba predizbornih kampanja, opredeljuju i za druge korake, preuzimajući na sebe deo posla koji bi u redovnom toku stvari obavljali represivni državni organi.

Tako, još od doba kada je došla na vlast, iako ima svoje predstavnike u ključnim državnim organima, SNS na sajtu ima i [poziv građanima](#) da dostave „korisne informacije koje mogu pomoći borbi protiv korupcije“.

Nedavno se opoziciona DS oglasila [saopštenjem](#) o formiranju „antikorupcijskog tima“. Ova inicijativa je direktno vezana za beogradske lokalne izbore, što se vidi i po tome što će članovi tog tima da se bave „ogromnim mahinacijama aktuelne gradske vlasti“ i da „podnose krivične prijave protiv umešanih“. Pošto svako može da podnese krivičnu prijavu, nema pravne prepreke da to učine ni političke stranke. Štaviše, ako već politička stranka već tvrdi da je vlast kriminalna, onda je bolje da svoje tvrdnje konkretizuje i izloži ih mogućnosti provere, nego da samo etiketira. Međutim, kako se korišćenje ovog pravnog sredstva ne bi zloupotrebilo kao puko oruđe političke borbe, bilo bi primerenije da se ova vrsta antikorupcijskog delovanja odvija kontinuirano, a ne u predizborno doba. Naravno, daleko je poželjnija situacija u kojoj političke stranke (ni vladajuće, ni opozicione) ne rade posao koji je zadatak javnog tužioca.

Kandidovanje na listi – dužnost ili slobodna volja?

22. januar 2018.

Intervju nosioca liste vladajuće SNS za beogradske izbore, hirurga i direktora dečje bolnice u Tiršovoj ulici, Zorana Radojičića, prilika je da se građani upoznaju sa političkim viđenjima i motivima osobe koja bi po formalnim aspektima trebalo da bude jedna od najznačajnijih u predstojećoj izbornoj kampanji. Međutim, ni o jednom ni o drugom pitanju nismo saznali mnogo iz [teksta](#) koji danas

POLITIKA 6

"Dobio sam poziv od Vučića, rekao mi je da formiram tim"

Nosilac liste "Aleksandar Vučić - Zato što volimo Beograd" Zoran Radojičić kaže da se o opciji da bude gradonačelnik Beograda pričalo tokom dogovora o listi.

IZVOR: TANJUG | PONEDELUK, 22.01.2018. | 09:25

Препоручено 5 | Подели | Твитт | Поделити

Foto: Tanjug, arhiva

prenose mediji. Za početak, prvom na listi „nije bila ambicija“ da postane gradonačelnik, ali se „složio sa predsednikom Vučićem“ da bi mogao da odgovori tom izazovu, jer „za nas koji radimo sa najtežim pacijentima, krize su svakodnevice“.

Nema razloga da se u ovom pogledu ne poveruje doktoru i upravniku bolnice – oni bi svakako mogao da obavlja posao gradonačelnika. Međutim, pravo pitanje je na koji bi ga način obavljao. Pošto mesto gradonačelnika nije novina, kandidat bi trebalo da objasni biračima ne samo svoje viđenje vršenja te funkcije već i da uporedi sa onim što radi aktuelno gradsko rukovodstvo. Dakle, od Radojičića treba da čujemo šta je to što bi radio bolje ili drugačije nego Siniša Mali.

Ako Radojičić ne želi da bude gradonačelnik, već da bude „deo tima koji ima odgovoran zadatak da nastavi da unapređuje kvalitet života u glavnim gradu, da Beograd bude još lepši i privlačniji i za naše građane i za posetioce naše prestonice“, sa mesta odbornika, onda bi bilo smisleno da objasni na koji način će to da čini.

Naime, u situaciji kada bi listu stranačkih odbornika, kako je najavljeno, trebalo da zameni šarolika grupa umetnika, sportista i drugih dokazanih profesionalaca, način vladanja bi trebalo da bude drugačiji. Ako će ti vanstranački odbornici diskutovati i glasati jednako kao što su to činili i stranački – unisono i bezuslovno prihvatanjem onoga što predlože izvršni organi – onda je njihovo kandidovanje društveno štetno. Naime, umesto da na zadovoljenje forme u gradskoj skupštini svoje vreme troši nekoliko desetina stranačkih poslušnika, to će činiti ljudi koji bi inače mogli da urade nešto drugo korisno za građane.

Radojičić dalje navodi da „nije član nijedne stranke i da nikada nije ni bio, a to kako dodaje nije bio uslov ni kada je pre četiri godine predložen za direktora Univerzitetske dečje klinike u Tiršovoj“ "I tada, i sada, zahtev koji je pred mene postavljen je isti. Tražili su da svoje znanje, veštine i iskustvo stavim u službu opšteg dobra i sistema". Jedan doktor medicine ne mora da zna šta je svrha političkih izbora i po čemu se oni razlikuju od postavljanja ljudi na rukovodeće položaje u javnom sektoru prema stručnosti, ali bi nosiocu izborne liste to moralo da bude poznato. Dakle, potpuno je normalno da se za mesto direktora klinike ne traži partijska knjižica. S druge strane, nije normalno da nosilac ili bilo koji kandidat na izbornoj listi ne bude (nekako) povezan sa partijom koja ga predlaže. Partije i izborne liste postoje zato što ne misle svi ljudi isto i zato što imaju različita viđenja o tome šta je dobro za zemlju i za grad. Iz istog razloga nije ničija obaveza da „stavi svoje znanje, veštine i iskustvo“ u službu neke od izbornih lista „na zahtev“. Naprotiv, kandidovanje predstavlja ili bi trebalo da predstavlja slobodnu volju svakog pojedinca.

Upitan o prvim potezima, ako bude gradonačelnik, Radojičić kaže da je mnogo stvari urađeno u protekle četiri godine što se može videti kada se prošetava gradom ali da još mnogo toga ostaje da se uradi. "Projekat najbliži mom srcu je svakako ['Tiršova 2'](#), izgradnja nove dečje bolnice u Beogradu."

Nije zgoreg podsetiti da osnivač Univerzitetske dečje klinike u Tiršovoj ulici nije grad Beograd, već da osnivačka prava u njoj vrši Vlada Srbije, sudeći prema podacima sa sajta ove ustanove. Može se pretpostaviti da bi slično bilo i sa „Tirškovom 2“. Ako je zaista tako, ispada da bi budući gradonačelnik najviše pažnje posvetio projektu za koji uopšte ne bi bio nadležan.

Koncesija za aerodrom - mogući rizici

21. januar 2018.

Dok čekamo potpisivanje ugovora o koncesiji za Aerodrom "Nikola Tesla", pojavile su se dve analize u kojima se uz pozitivne komentare u vezi sa finansijskim okvirom za ovu transakciju, upozorava na moguće rizike, a na osnovu onoga što su do sada zvaničnici saopštili, uporednih iskustava i saznanja autora.

Izdvajaju se sledeća pitanja na koja treba obratiti pažnju kada se objavi ugovor, odnosno na koja bi se mogalo tražiti izjašnjenje zvaničnika i pre potpisivanja ugovora:

- Ograničavanje broja putnika na drugim aerodromima u zemlji i zašto je dat pristanak na tako nešto (ako je tačno da je dat);
- Da li je očekivano plaćanje naknade uslovljeno nečim;

- U šta će biti uložene najavljene investicije u aerodrom, ukoliko se ne gradi druga pista, i kako će se kontrolisati da prikazana ulaganja ne budu "napumpana";
- Da li će doći do povećanja aerodromskih naknada koje bi bilo drastično, a na osnovu monopola koji je uspostavljen nerazvijanjem drugih aerodroma;
- Da li će se ugroziti druge usluge smanjivanjem broja zaposlenih (a ponovo zahvaljujući monopolu)
- Da li je država išla na maksimiziranje profita sada u odnosu na buduće zarade ili ostvarivanje drugih interesa;
- Da li postoji još nešto od uslova koji do sada nisu saopšteni u predstavljanju ugovornih odredaba;

Treba napomenuti da ugovor još nije potpisan tako da se o koristi od buduće koncesije može suditi samo na osnovu onog što su predstavnici vlasti želeli da saopšte građanima, a ne na osnovu opšteg uvida.

Podsećamo takođe da i dalje nedostaje dokument koji je ključan za ocenu ovog poteza vlasti (bez obzira na to da li je koncesija dobar posao ili ne).

Naime, nije objavljen ni jedan deo iz obavezne Studije o izvodljivosti i Koncesionog akta, u kojima bi prema Zakonu o javno- privatnom partnerstvu i koncesijama trebalo objasniti zašto je koncesija bolja od alternativnih rešenja (npr. razvoja aerodroma ulaganjem sopstvenih sredstava ili prodaje). Transparentnost – Srbija je ove informacije tražila od resornog Ministarstva saobraćaja i od Vlade Srbije. Ministarstvo je prvo odbilo da ih dostavi tvrdeći da bi time bio ugrožen interes države, a potom je, nakon intervencije Poverenika, tvrdilo da uopšte ne poseduje te dokumente. Vlada nije odgovorila na zahtev, Upravni sud im je, po tužbi naše organizacije, naložio da odgovre na zahtev, ali Vlada je ignorisala i presudu. Zbog toga je TS tražila od Upravnog suda da u skladu sa članom 71. Zakona o upravnim sporovima odluči po zahtevu.

Analize: <https://tangosix.rs/2018/16/01/kolumna-alena-scurica-da-li-je-vinci-dobar-izbor-za-beograd/>

<http://slobodniugao.rs/da-li-je-koncesija-za-aerodrom-dobra/>

Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo nekoliko slučajeva iz prakse našeg Antikorupcijskog savetovališta:

V.d. direktora

Na adresu TS je stigla prijava u vezi sa mogućim nepravilnostima u jednoj visokoj školi u Beogradu. Prema navodima prijave, direktor škole je podneo ostavku (posle rešenja Agencije za borbu protiv korupcije) a zatim se na mestu vršioca dužnosti direktora pojavljuje njegova supruga. Prema navodima, gospođa koja vrši v.d. funkciju ne poseduje neophodne kvalifikacije. Naša organizacije će najpre da pribavi podatke iz Agencije za borbu protiv korupcije u vezi sa postupanjem i detaljima slučaja, a zatim da se obrati i školi kako bismo pribavili više podataka u vezi sa postavljenjem vršioca dužnosti direktora i neophodnim kvalifikacijama i raspisivanjem konkursa za direktora.

Sumnjiva nabavka

Dobili smo prijavu ponuđača u jednom postupku javne nabavke zavesa. Ponuđač je nezadovoljan odlukom i stručnom ocenom ponuda. Pravilno je uočio nepravilnosti prilikom vrednovanja i donošenja odluke. Naručilac je jednostavnim opisom predmeta javne nabavke tražio određeni tehnički model zavesa ne navodeći detalje u vezi sa dužinom ili debljinom materijala. Međutim, prilikom stručne ocene, odbio je preduzeće koje nam se obratilo zbog određenih „nedostataka" u vezi sa dimenzijama ponuđene zavesa iako nije naveo niti jedan podatak u zahtevu iz tehničkih specifikacija. Na žalost, ponuđač je iz neznanja propustio rok za upućivanje žalbe (naručilac je predvideo da će odluku objaviti na Portalu javnih nabavki, ne i lično dostaviti ponuđačima) ali je ostao uporan u odluci da utvrdi razloge za odbijanje njegove ponude. U tom pogledu, TS će pružiti pomoć oko utvrđivanja nepravilnosti i eventualnog obraćanja nadležnim institucijama jer propuštanje roka od strane ponuđača ne znači da naručiocu mogu da se izvuku zbog nezakonitih radnji koje su počinili. Bez obzira na propušteni rok, najverovatnije da je naručilac diskriminisao ponuđača koji nam se obratio kako bi određenom preduzeću obezbedio izvršenje posla.

Mediji

Moglo je biti i gore. Bolje, očigledno, trenutno ne

Blog sudije Miodraga Majića, 24. januar 2018.

Dugo najavljivani predlog Ustavnih amandmana u oblasti pravosuđa, [konačno je predstavljen javnosti](#). Na svom sajtu, Ministarstvo pravde je objavilo da "Radni tekst" predstavlja rezultat polugodišnje javne rasprave vođene na šest okruglih stolova u nekoliko gradova Srbije. Neophodni međunarodni legitimitet predlogu trebalo bi da obezbedi ime Džejmisa Hamiltona, bivšeg člana i stalnog eksperta Venecijanske komisije, koji je, prema navodima autora, sarađivao na izradi teksta. U kraćoj analizi koja sledi, pokušaću da dam sopstveno viđenje najznačajnijih karakteristika ponuđenih rešenja.

Opšte napomene

Pre detaljnije analize konkretnih odredbi, izneo bih nekoliko generalnih zapažanja.

Čini se da se već sada sa sigurnošću može reći da je ponuđeni tekst potvrdio opravdanost sumnji predstavnika strukovnih organizacija, koje su u jesen prethodne godine [napustile učestvovanje u takozvanoj javnoj raspravi](#), povodom Ustavnih amandmana u oblasti pravosuđa. Najpre, potvrdilo se da tekst Ministarstva pravde, suprotno onome što se navodi na stranici ove institucije, nije ozbiljno uzeo u obzir predloge strukovnih organizacija, niti predloge pravosudnih institucija koje su se detaljno izjašnjavale o ovim pitanjima. Naime, da su [ovi predlozi](#), makar i delimično uzeti u obzir, većina predloženih rešenja sasvim sigurno ne bi našla mesto u ponuđenom materijalu.

Umesto toga, može se zaključiti da su strukovne organizacije opravdano upozoravale da je osnovni cilj vođenja takozvane javne debate, bio u davanju legitimiteta čitavom procesu. Pored toga, potvrdilo se da će predlog Ministarstva sadržati i konkretna rešenja na koja je upozoravano. Ovo je bilo vidljivo već nakon istupanja novoosnovane "Akademske mreže za vladavinu prava – Rolan", koja je, po svemu sudeći, imala za cilj upravo promociju stavova koji će biti ugrađeni u predlog Ministarstva.

BLOG SUDIJE MAJIĆA

Moglo je biti i gore. Bolje, očigledno, trenutno ne.

g+ Share f 71 Tweet in 5

Pažljivom analizom [“predloga” ove organizacije](#), moguće je uočiti da su osnovni pravci na kojima se zasniva ponuđeni tekst već bili sadržani u ovom dokumentu. Pored toga, i pojedine ishitrene izjave nekih od predstavnika izvršne vlasti kojima je na pejorativan način predstavljano zalaganje strukovnih organizacija za sudsku nezavisnost, dodatno su oslikavale pravac u kojem se sa izmenama Ustava krenulo.

U tom smislu, može se reći da je osnovni utisak da predložena rešenja ne predstavljaju iznenađenje, i da je na opasnost njihovog promovisanja blagovremeno ukazivano.

No, krenimo redom.

Sastav i nadležnost Visokog saveta sudstva (VSS)

Jedno od osnovnih spornih pitanja kod postojećeg Ustava bilo je i ostalo pitanje sastava najvišeg sudskog tela. Odavno je uočeno da učestvovanje ministra nadležnog za pravosuđe i predstavnika Skupštine, predstavljaju kanale ozbiljnog mešanja izvršne i zakonodavne vlasti u rad pravosuđa. Ovo pitanje, kao jedno od centralnih, postavljeno je i u okviru pregovora o Poglavlju 23, gde je otklanjanje političkog uticaja na pravosuđe, označeno kao jedan od prioriteta na našem putu ka punopravnom članstvu u EU.

Tokom debate, zabrinute tonovima koji su se mogli čuti, strukovne organizacije su upozoravale da će predstavnici političke vlasti, tražiti načine kako da vidljiv uticaj, nakon Ustavnih izmena premeste u manje vidljivu sferu. Predlozi koji su pred nama ovakva strahovanja potvrđuju.

Dobra vest je da u budućem sastavu VSS, barem formalno, više neće biti predstavnika izvršne i zakonodavne vlasti. Pored toga, sudije i predsednike sudova ubuduće će birati isključivo najviše sudsko telo bez učešća Narodne skupštine (am. 8/2), što je bio još jedan zahtev “EU ocenjivača”. Nažalost, ovakve izmene samo prividno pružaju razloge za zadovoljstvo. Predložena rešenja ostavljaju mogućnost za još opasniji posredni uticaj koji će, po proceni pisca ovih redova, u narednom periodu, biti još izraženiji.

Naime, predloženo je da novi sastav VSS ima deset, umesto sadašnjih jedanaest članova, od kojih će *samo polovinu (pet) činiti sudije (am. 9/1). Ostalih pet predstavljace* “istaknuti pravnici” koje će birati Narodna skupština. Iz redova ove “nesudske polovine” će biti biran i predsednik VSS (am. 11/2). Drugim rečima, ne samo da sudije više neće činiti većinu u sopstvenom telu, već ni predsednik ovog tela neće biti iz njihovih redova.

U kojoj meri je ovakvo rešenje sporno, moguće je videti na osnovu daljih odredbi kojima se uređuje rad najvišeg tela sudske vlasti. U tom smislu, posebnu opasnost predstavlja odredba saglasno kojoj će, za

potrebnu većinu prilikom donošenja odluka, biti dovoljni glasovi pet članova Saveta, među kojima je i glas predsednika (am. 12/1). Na taj način, i pored [nedavnih tvrdnji ministarke pravde](#) da do toga neće doći, takozvani zlatni glas i mogućnost da stvori “nepostojeću većinu”, dati su članu na kojeg će postojeća politička većina imati presudni uticaj. I bez dodatnog pojašnjenja, jasno je da je na navedeni način sudstvo izgubilo suštinsku ulogu u najvišem telu sudske vlasti i da je ona prepuštena neodređenom krugu lica koje je predlagač zavodljivo nazvao “istaknutim pravnicima”.

Zašto se Ministarstvo opredelilo za ovakvu opciju?

Najpre, i predstavnici izvršne vlasti su shvatili da će nadalje biti teško zadržati ministra i predstavnika Skupštine u VSS. Njihovo formalno isključivanje predstavljalo je ne samo zahtev struke, već, što je za domaće političare kudikamo značajnije, i izuzetno jasno postavljeni uslov međunarodne zajednice. Ipak, politička vlast je u međuvremenu shvatila još nešto: da formalno prisustvo i nije nužno, i da se u domaćem političkom realitetu uticaj, nekada i izraženiji, može sasvim komotno ostvariti i na manje vidljive i naizgled elegantnije načine. Uporedo s tim, uočena je i sva politička upotrebljivost odrednice “istaknuti pravnik”. Naime, u domaćim uslovima višestruko se potvrdila sva rastegljivost ovog pojma, a time i sav potencijal njegove delotvornosti. U društvu u kojem je gotovo svaka druga diploma visokoškolske ustanove sporna, iluzorno je očekivati da će ovako široko postavljeni “kriterijum” predstavljati bilo kakvu ozbiljniju prepreku izboru plejade pravnika koji su se u dosadašnjoj pravničkoj karijeri “istakli” i čim drugim do podobnošću. Dovoljno je u tom smislu analizirati dosadašnje izbore na mesta koja su zahtevala pomenute “kvalifikacije”.

Na taj način, politička vlast će “jednim udarcem” ostvariti makar dva postavljena cilja. Sa jedne strane, više joj se neće moći spočitavati da zadržava prisustvo neželjenih političkih predstavnika u VSS, dok će sa druge imati sasvim poslušnu većinu, zaduženu političkim izborom na nezaslužena prestižna mesta. Pri tome, izbor “odabranih” neće biti ograničen bilo kakvim ozbiljnijim zahtevima. Skupštinska većina vršiće promulgaciju “pravničke istaknutosti” a pomenuti “odlikaši” donosiće najznačajnije odluke kada je o domaćem pravosuđu reč.

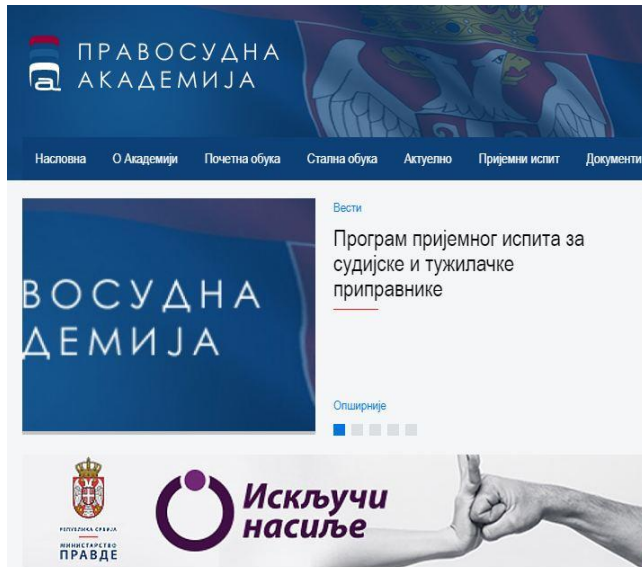
Naposletku, ovde valja ukazati i na još jednu “neuralgičnu tačku” ovako koncipirane norme. Naime, iako isključuje *obaveznost* članstva predstavnika izvršne i zakonodavne vlasti, ovakva odredba je ipak ne onemogućava u potpunosti. Dovoljno bi bilo da neki od članova Vlade ili narodnih poslanika budu od strane skupštinske većine ocenjeni kao “istaknuti pravnici”, i ponovo bismo u redovima VSS mogli ugledati nekog od ovih eksperata. Ne tvrdim da je to bila skrivena ideja tvoraca teksta, ali upozoravam da ovakvo rešenje omogućava i pomenuta tumačenja.

Pravosudna akademija

Obistinila se još jedna od pretpostavki strukovnih organizacija, najavljivana kroz dokument mreže “Rolan” ali i [višemesečnu kampanju “Alumni kluba pravosudne akademije”](#). Uslov za izbor sudija “zakonom određenih prvostepenih sudova”, biće da je kandidat okončao posebnu obuku u instituciji za obuku u pravosuđu osnovanoj zakonom. Praktično reč je o sudijama koje se prvi put biraju na sudijsku funkciju. Umesto trogodišnjeg probnog perioda koji je ukinut, sada imamo obaveznost pohađanja

Pravosudne akademije. Doduše, ime ove institucije se izričito ne pominje. Međutim, jasno je da je ovde reč o obrazovnoj ustanovi u pravosuđu, koja će i nadalje u toj oblasti imati monopol. Kako će se ona zvati, manje je važno.

Ono što je važno je kako će ovakva selekcija izgledati. O tome sam i na stranicama bloga u više navrata govorio. Najkraće, u pravosuđe će, ako ovako ostane, ulaziti isključivo ljudi koje će kroz vrata Akademije propuštati neki od političkih aparatčika, dovoljno zaslužnih da se na tim vratima nađu. Tako će se zapravo vršiti svojevrsna pre-selekcija sudija. Jer, ako će se za prvostepence birati isključivo “Akademci”, to znači da će biti daleko manje važno koga će kasnije prilikom prvog i narednih izbora birati VSS. Njemu će biti ostavljeno samo da, od već probranog “DNK materijala”, načini manje ili više uspešan odabir “smese” za najnoviji pravosudni eksperiment.

I o nedostacima Pravosudne akademije sam u više navrata [govorio](#), tako da ni na ta razmatranja ovom prilikom ne bih trošio dodatno vreme čitalaca. Pored opisanih, posledicu ovakvog rešenja predstavljaje i “odliv” iskusnih sudijskih saradnika koji su godinama (neki i decenijama), po sudovima sticali znanje i iskustvo. Shvatajući da ne mogu biti izabrani ako ne završe Pravosudnu akademiju, najveći deo njih će u narednom periodu gotovo izvesno napustiti sudnice, ostavljajući ih na milost i nemilost na brzinu obučenim polaznicima nedovršene *ad hoc* institucije kursovskog tipa.

Nesumnjivo je da je “pakt” izvršne vlasti i Pravosudne akademije od početka projekta bio sklopljen. U tom zajedničkom poduhvatu, svako se nada svom dobitku. Izvršna vlast će preko Pravosudne akademije trajno uticati na “krvnu sliku” pravosuđa, dok će “Akademci” zauzvrat dobiti toliko željen ekskluzivitet u nameštenju. Međutim, na duži rok, posledice ovog “braka” osećaće čitavo pravosuđe, koje će trajno zatvoriti vrata za sve one koji, iz bilo kog razloga, ne budu uspeli da preskoče prvu lestvicu u vidu ulaska u ovu funkcionersku “štanc mašinu”.

Razlozi za neželjeni premeštaj

Garancije koje sudije štite od neželjenog premeštaja u drugi sud predstavljaju još jednu branu mogućim pritiscima i uticaju na njihovu nezavisnosti. Neopravdano premeštanje svakako predstavlja poteškoću u životu sudije i njegove porodice, i odavno je uočeno da se ono sme činiti samo izuzetno, ali u svakom slučaju nikada bez ozbiljnih razloga izazvanih neodložnim potrebama obezbeđenja funkcionisanja sistema.

U predloženim izmenama, ova odredba je svesno ostavljena naglašeno neodređenom. Govori se o tome da do premeštaja mimo volje sudije može doći kod “preuređenja sudskog sistema, odlukom Visokog saveta sudstva” (am. 4/7). Postojeće rešenje, pak, govori o “ukidanju suda ili pretežne nadležnosti suda za koji je sudija izabran” (čl. 150/2 Ustava) kao o mogućem razlogu neželjenog preraspoređivanja, što je kudikamo preciznija odrednica.

Međutim, predloženo rešenje odustaje od ovakvog modela i kod premeštanja uopšte ne zahteva prestanak postojanja suda u koji je sudija izabran. Bilo bi dovoljno da se, na primer, promene nazivi drugih sudova ili njihova nadležnost, pa da i sudija suda koji je i dalje u neizmenjenoj funkciji bude premešten u drugi sud. Ako ovakvo rešenje zaživi, može se očekivati da će upravo ono služiti kao najnoviji mehanizam obračuna sa “neposlušnima”. Njihovo seljakanje po sudovima tako bi postalo novi vid šikane, koja bi i poslednje preostale “disonantne suce” proterala iz dobro “naštimovanog pravosudnog orkestra”.

Ostali vidovi uticaja

Pored pomenutih, predloženim rešenjima ostavljene su i dodatne mogućnosti za različite oblike uticaja izvršne vlasti na sudstvo. Pomenio bih najpre izuzetno problematičnu mogućnost pokretanja disciplinskog postupka i postupka razrešenja sudije od strane ministra pravde (am. 8/3). Ovo, do sada nepoznato rešenje, predstavlja i neskriveni mehanizam mešanja jedne grane vlasti u rad druge, od nje nezavisne, kroz mogućnost otvorenog pritiska. Pored toga, ovakva odredba je i višestruko nomotehnički problematična. Njeno neobjašnjivo pozicioniranje u odredbu člana koja govori o “Nadležnosti Visokog saveta sudstva”, najverovatnije govori o svesti članova radne grupe da za nju i ne postoji adekvatno mesto u ponuđenom tekstu.

Zabrinjava i još jedna novotarija. Među funkcijama nespojivim sa poslovima sudije ili predsednika suda, sada se nalazi i do sada nepostojeće obavljanje “*privatne funkcije*” (am. 5/3). Ostaje da se vidi šta je tvorac ove odredbe imao na umu kada je predvideo navedeno ograničenje. Međutim, polazeći od jezičkog tumačenja termina “funkcija” (rad, poziv, služba), zabrinjava mogućnost da je predlagač sada uskratio sudijama, ne samo bavljenje drugim javnim ili privatnim *plaćenim* poslom (čl. 30/1 ZOS), već i svaki drugi, makar i neplaćeni privatni angažman.

Naposletku, iako ne manje važno, potrebno je u punoj meri obratiti pažnju i na odredbu prema kojoj je, među izvorima prava koje će sudije primenjivati, posebno predviđeno da se “zakonom uređuje ujednačavanje sudske prakse.” Ako je poznato da su [Akcioni planom za sprovođenje nacionalne strategije reforme pravosuđa za period 2013-2018](#) predviđene i takozvane sertifikacione komisije, stvari postaju mnogo jasnije. Naime, saglasno ovom dokumentu, osnovna uloga ovih tela bila bi u proglašavanju sudskih odluka koje su “u skladu sa zakonom” i njihovog odvajanja od onih koje to nisu. Ovim telima bi, saglasno ovom dokumentu, pomagali takozvani prijatelji suda, koje bi činili stručnjaci iz različitih oblasti – “predstavnici advokature i profesure.” Drugim rečima, očekuje nas još jedan veoma opasan pravac razvlašćivanja sudova. Naime, ovakvo rešenje brzo bi nas dovelo do toga da sudovi odluke donose na osnovu matrica koje su predvideli nesudski organi nepoznatog sastava i kompetencije i da ove za sudije budu obavezne, u istoj meri u kojoj su to i Ustav i zakoni.

Ima li i dobrih rešenja i da li je moglo biti i gore?

Verovali ili ne, kao i uvek, i ovoga puta moglo je biti i gore. Tako na primer, izostala je najavljuvana odredba o promulgaciji sudija od strane Predsednika Republike. Takođe, nismo dobili ni ombudsmana sa novim nadležnostima u disciplinovanju sudija, iako su postajale određene naznake u tom pravcu. Naravno, to ne znači da se u daljem toku debate nešto i od ovih (ili sličnih) rešenja neće pojaviti.

Pored već pomenutih (Isključivanje predstavnika izvršne i zakonodavne vlasti iz VSS i izbor sudija i predsednika sudova od strane VSS), na strani retkih pozitivnih pomaka upisao bih i vraćanje ranijeg naziva najvišoj sudskoj instanci (Vrhovni sud) umesto aktuelnog višestruko problematičnog rešenja. Pored toga, pozitivno je i to što se predlaže izričito navođenje razloga za razrešenje sudije u Ustavu (am. 4/5). Za pohvalu je i to što je izostavljen takozvani “probni period” za novoizabrane sudije, koji je do sada dodatano opterećivao one koji su tek počeli da se bave sudijskim poslom.

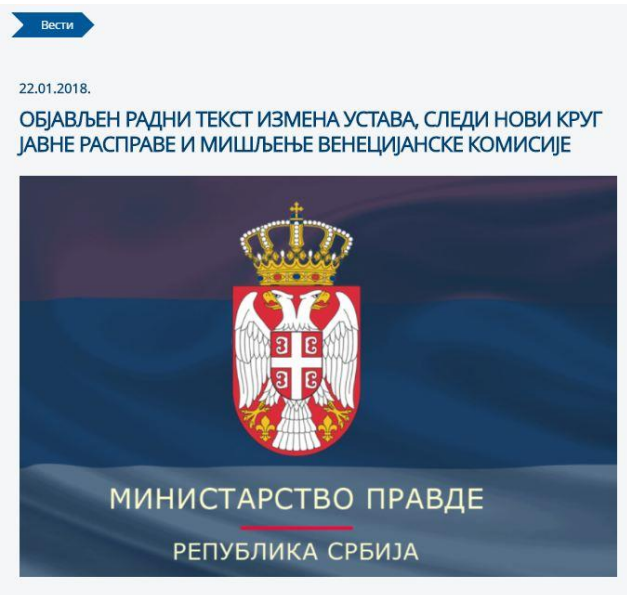
Kako će izgledati pravosuđe ako ovakvi amandmani zažive?

Jedno je sigurno – pravosuđe neće ni biti bolje niti nezavisnije, kako nam to entuzijastično najavljuju predstavnici Ministarstva pravde. Umesto toga, biće ostvaren kontinuitet političkog uticaja na osnovna pitanja kao što su izbor i razrešenje nosilaca pravosudnih funkcija. I dalje, sudije će suditi u strahu od toga šta će reći trenutni politički moćnici i njihovi miljenici. Sistem će iznedriti model novog pravosudnog “komesara”, pod šifrom “istaknuti pravnik”. Mladi pravници juriće rodbinske i kumovske veze za upis na Pravosudnu akademiju. Saradnici koji trenutno nose najveći deo posla u sudovima, uključujući i armiju eksploatisanih volontera, pred najezdom malobrojnih ali odabranih “Akademaca” napuštaće institucije koje su se maćehinski ponele prema njima.

Jednom rečju, kao što sam u više navrata nagovestio, može se dogoditi da ćemo se i postojećeg pravosuđa u narednom periodu sećati sa setom.

No, da li će, i kakvog, značaja sve ovo imati na građane?

Ruku na srce, mišljenja sam da, naročito posmatrano na kratak rok, građani ove promene neće preterano osetiti. I postojeće stanje u pravosuđu za njih je u toj meri loše, da ih najavljene promene, barem u doglednom periodu, neće preterano pogoditi. Naravno, ako reforma i ovoga puta ne obuhvati i još jedno “tumbanje” sudova i selidbu predmeta (što takođe ne isključujem). Dakle, u apsolutnim kategorijama posmatrano, pravosuđe će ostati jednako katastrofalno.

Ono što bi građane ipak trebalo da zabrine je još jedna prokockana šansa, i još jedno dugoročno rešenje, koje će u narednim decenijama stanje na polju vladavine prava dodatno unazaditi. Jer, ono što učinimo danas, kao i toliko puta ranije, pokazaće svoje pune rezultate tek nekoliko godina, pa čak i decenija, nakon preduzetog poduhvata, na isti način na koji i danas osećamo sve posledice eksperimenata “drugova” i “gospode”, koji su nas u prethodnim decenijama uveravali u puteve u “svetliju budućnost”. Drugim rečima, stvarna reforma pravosuđa i stvaranje sudske vlasti, po svemu sudeći, moraće još da sačekaju na neka srećnija vremena. A vremena nam je od svega preostalo ponajmanje.

Umesto rezimea (ako ne želite da čitate sve prethodno):

Ponuđena rešenja su uglavnom očekivana. Stanje svakako neće biti bolje nego što je bilo do sada, a postoje ozbiljni izgledi da ćemo se uz ovakva rešenja i današnjeg pravosuđa već za nekoliko godina sećati sa setom.

Da li je moglo biti gore? Svakako! Ako ne verujete, pitajte tužioce. O tome šta su oni dobili najnovijim Ustavnim paketom, govoriću u nekom od narednih tekstova....

Nižu se pozivi da se izbor Sikimića poništi zbog veza sa SNS

N1, 24. januar 2018.

Ni sedam dana od imenovanja novog direktora Agencije za borbu protiv korupcije, ne stišava se "bura" koju je u javnosti izazvala vest da je na to mesto imenovan Dragan Sikimić. Zbog njegovih veza sa vladajućom Srpskom naprednom strankom (SNS), nižu se pozivi da Odbor Agencije izbor Sikimića poništi. Agencija se, međutim, tim povodom, ne oglašava.

Postavljeno mu je pitanje da li je član neke stranke i on je odgovorio da nije. Dalje Agencija za borbu protiv korupcije nije proveravala da li je Dragan Sikimić član vladajuće SNS, niti da li je bio član opštinske izborne komisije u ime te partije ili njen donator.

Izbor Sikimića je završena stvar i Agencija se o tome, kako su saopštili, više neće oglašavati. Ali, u međuvremenu, na njenu adresu stižu brojni zahtevi da se odluka o imenovanju preispita.

Jedan je uputila i organizacija Transparentnost, koja upozorava na potencijalni sukob interesa.

Nižu se pozivi da se izbor Sikimića poništi zbog veza sa SNS

Autor teksta:

Maja Đurić

f 48

g+ 0

25

E-mail

Istinomer

Ni sedam dana od imenovanja novog direktora Agencije za borbu protiv korupcije, ne stišava se "bura" koju je u javnosti izazvala vest da je na to mesto imenovan Dragan Sikimić. Zbog njegovih veza sa vladajućom Srpskom naprednom strankom (SNS), nižu se pozivi da Odbor Agencije izbor Sikimića poništi. Agencija se, međutim, tim povodom, ne oglašava.

Izvor: N1

"Direktor Agencije će po prirodi svog posla, morati da odlučuje o pitanjima u vezi sa finansiranjem izborne kampanje. Bilo za ove izbore koji treba da dođu, lokalni u Beogradu i još nekoliko drugih gradova, bilo u vezi sa izborima koji su već održani - 2017, 2016, 2014.... E zato je ta povezanost bitna, ne zbog toga što je prekršen ili nije prekršen neki formalni uslov", ocenjuje Nemanja Nenadić.

Manjkavost aktuelnog Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije je u tome što ne predviđa da povezanost sa političkom strankom može biti dublja, od neaktivnog i formalnog članstva, navodi profesor FPN-a Zoran Stojiljković.

"Neko može da se brani da je bio na listi kao nepartijski kandidat. Šta to menja? Ako hoćete instituciju od integriteta, ako hoćete da se veruje da ćete se jednako baviti političarima koji su sada na vlasti ili onima koji su nekada bili, onda to ne smete da radite! Neko ko hoće da se kandiduje mora da razmisli o ovim principima i pravilima: kompetentnost, dokazan integritet, neutralnost i politička nepristrasnost", smatra Stojiljković.

Dragana Sikimića je Biro za društvena istraživanja (BIRODI) pozvao da podnese ostavku i to u roku od 15 dana. U suprotnom će - kažu - pozvati organizacije civilnog društva i medije na bojkot rada Agencije.

"Agencija za borbu protiv korupcije bojim se da postaje jedan dobar statistički biro, koji sve manje radi svoj posao, a sve više postaje neka vrsta mesta za zamaglivanje borbe protiv korupcije u Srbiji. Obavestili smo kolege iz medija i civilnog društva i relevantne međunarodne aktere. Ako bude potrebno, spremni smo i na štrajk glađu", poručio je Zoran Gavrilović.

Isped Nove stranke, Vesna Rakić Vodinelić pozvala je Odbor Agencije da poništi izbor Sikimića za direktora, uz konstataciju da Odbor za to ima ovlašćenja jer je, poručuje, u izboru očigledan sukob privatnog i javnog interesa.

